הקופסה של סבתא חנה

מאגר טקסטים לכיתה ז׳ · סיפור קצר · גרסה: רגיל

מהדורה למורה – מפתח תשובות

המהדורה למורה מופיעה בעמוד הראשון. דפי התלמיד מתחילים בעמוד הבא. בשאלות פתוחות – תשובה לדוגמה ומחוון; כל תשובה מנומקת מהטקסט מתקבלת.

חלק א׳ – הבנה ואיתור מידע (רמה א׳)

תשובה 1: *מה הייתה המשימה שנתנה המורה?* – להביא חפץ שעבר במשפחה לפחות שני דורות.

תשובה 2: *ציינו שלושה חפצים שהיו בקופסה.* – מפתח גדול וחלוד; תמונה בשחור־לבן של ילדה ליד בארּ; מכתב בשפה זרה; שקית עם זרעים (מספיקים שלושה).

3. של מה היה המפתח? [איתור מידע]

א) של בית הספר

ב) של הבית שבו גרה משפחתה של סבתא לפני העלייה

ג) של הארון בחדר השינה

ד) של הצריף

תשובה 3: של הבית בכפר שממנו עלתה המשפחה.

חלק ב׳ – הסקת מסקנות, השוואה והבנת מונחים (רמה ב׳)

תשובה 4: *מה המשמעות של כך שאבא של סבתא "נעל את הדלת ולקח את המפתח, כאילו נחזור מחר"?* – הוא קיווה לחזור או לא האמין שהעזיבה סופית; המפתח מסמל קשר לבית ולעבר וגעגוע למקום שאליו לא חזרו.

5. מה הבין הנער בסוף הביקור על השאלה "אכלת משהו?" [הבנה ופרשנות]

א) שסבתא רוצה שיאכל עוגה

ב) שסבתא שוכחת ששאלה כבר

ג) שסבתא כועסת עליו

ד) שהשאלה נובעת מזיכרון של ימים שבהם לא תמיד היה מה לאכול

תשובה 5: שמאחורי השאלה עומד סיפור: סבתא זוכרת ימים של מחסור, ולכן הדאגה לאוכל חשובה לה.

תשובה 6: *הסיקו: מה מלמד המשפט "ישבתי שם שעתיים. לא הסתכלתי בטלפון אפילו פעם אחת" על השינוי שעבר על הנער?* – שהסיפור ריתק אותו; הסבתא, שנראתה לו "רק עוגות", הפכה לדמות מעניינת; נוצר ביניהם קשר אמיתי.

תשובה 7: *השוו בין האופן שבו הנער רואה את סבתא חנה בתחילת הסיפור לבין האופן שבו הוא רואה אותה בסופו.* – בתחילה – סבתא "רגילה" בלי עבר מעניין, רק עוגות ושאלה חוזרת; בסוף – אישה עם היסטוריה, זיכרונות וכאב, שהוא רוצה להקשיב לסיפוריה בכל שבוע.

חלק ג׳ – טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳)

תשובה 8: *האם לדעתכם עבודת שורשים צריכה להיות חובה בכל בית ספר? נמקו והסתמכו על פרט אחד מהסיפור.* – תשובה פתוחה. מחוון: עמדה + נימוק + פרט (הקשר שנוצר עם סבתא, הסיפור שהיה נשכח).

תשובה 9: *בחרו חפץ אחד מהקופסה (המפתח, התמונה, המכתב או הזרעים) וכתבו את "הסיפור שלו" בגוף ראשון, כאילו החפץ מספר. 6–8 שורות.* – משימת כתיבה. מחוון: האנשה עקבית (החפץ מדבר), נאמנות לפרטי הסיפור, רגש, סיום.

מחוון לשאלות עמדה (חלק ג׳): עמדה ברורה – 2 נק׳ · נימוק הגיוני – 3 נק׳ · הוכחה/דוגמה מהטקסט – 3 נק׳ · לשון ומבנה – 2 נק׳.

דף התלמיד

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

לפניכם סיפור קצר על נער שמקבל משימה של עבודת שורשים – ומגלה שהסבתא שלו מסתירה בארון סיפור שלם. קִראו ושימו לב: איך משתנה היחס שלו לסבתא, ולמשימה?

א המורה אמרה שצריך להביא "חפץ שעבר במשפחה לפחות שני דורות". כל הכיתה התחילה לדבר בבת אחת: מישהו סיפר על שעון של סבא רבא, מישהי על פמוטים מחו"ל. אני שתקתי. אצלנו אין חפצים עתיקים. אצלנו יש רק סבתא חנה, שגרה שתי קומות מעלינו ומכינה כל יום שישי עוגת שמרים, ושואלת בכל ביקור אותה שאלה: "אכלת משהו?"

ב "תשאל את סבתא", אמרה אמא. "אין לה כלום", אמרתי. "רק עוגות." אמא חייכה חיוך מוזר. "תשאל."

ג **הקופסה**

ביום שלישי עליתי אליה. היא ישבה ליד החלון וסרגה משהו כחול. כשאמרתי לה מה המשימה, היא הניחה את המסרגות לאט, קמה ונכנסה לחדר השינה. חזרה עם קופסת פח ישנה, מכוסה בציורים דהויים של פרחים. "את זה אף אחד לא ביקש לראות כבר הרבה שנים", היא אמרה.

ד בתוך הקופסה היו דברים שלא הבנתי בהתחלה: מפתח גדול וחלוד, תמונה בשחור־לבן של ילדה עם צמות ליד באר, מכתב בכתב יד מעוגל בשפה שלא הכרתי, ושקית בד קטנה עם כמה גרגרים יבשים. "הילדה זו אני", אמרה סבתא. "הייתי בת שתים־עשרה. בגיל שלך."

ה **הסיפור**

היא סיפרה לאט, כמו שהיא לשה בצק. על הכפר שבו גדלה, על הבאר שממנה סחבה מים כל בוקר לפני בית הספר, ועל היום שבו המשפחה עזבה הכול ועלתה לארץ. המפתח היה של הבית שם. "אבא שלי נעל את הדלת ולקח את המפתח, כאילו נחזור מחר", היא אמרה. "לא חזרנו אף פעם." המכתב היה מחברה הכי טובה שלה, שנשארה מאחור. והגרגרים? "זרעים של העץ שהיה לנו בחצר. אמא שלי לקחה קומץ. רצתה לשתול אותו פה."

ו "ולמה לא שתלתם?" שאלתי. סבתא שתקה רגע. "בהתחלה גרנו באוהל, ואחר כך בצריף, ואחר כך כל הזמן היה משהו דחוף יותר. ואז שכחנו. ואז היה מאוחר מדי."

ז ישבתי שם שעתיים. לא הסתכלתי בטלפון אפילו פעם אחת. כשקמתי ללכת, היא שאלה, כמו תמיד: "אכלת משהו?". ופתאום הבנתי שהשאלה הזו היא בעצם סיפור שלם: של ילדה שזוכרת ימים שבהם לא תמיד היה מה לאכול.

ח **החפץ**

בסוף לא הבאתי לכיתה את המפתח ולא את התמונה. ביקשתי מסבתא רשות, ולקחתי גרגר אחד מהשקית. בעבודה כתבתי את הסיפור שלה, ובסוף הוספתי שורה: "ביום שישי אני וסבתא שותלים יחד עציץ במרפסת. נראה אם אחרי כל כך הרבה שנים, משהו עוד יכול לצמוח."

ט עברו שלושה שבועות. בינתיים לא צמח כלום. אבל כל יום שישי אני עולה שתי קומות, משקה את העציץ, אוכל עוגת שמרים, ומקשיב לעוד סיפור אחד מהקופסה.

📖 מילון מילים

מילה	פירוש
דור	כל האנשים שנולדו בערך באותה תקופה (סבים, הורים, ילדים)
דהויים	שהצבע שלהם כבר חלש מהזמן
חלוד	מכוסה בשכבה חומה כי הברזל נשאר במים או באוויר
לשה	עובדת בידיים על בצק

✏️ שאלות

🔎 איתור מידע
התשובה כתובה במפורש בטקסט – מאתרים אותה.

🧩 הבנה והסקה
התשובה לא כתובה במפורש – מחברים רמזים ומסיקים.

💭 חושבים ומרגישים
מביעים עמדה ומנמקים לפי הטקסט ולפי מה שאנחנו חושבים.

לפני כל תשובה שאלו את עצמכם: **מה כבר נתון בשאלה? מה נשאר לי לברר?** סמנו את מילות ההוראה (ציינו, הסבירו, השוו, נמקו).

חלק א׳ – הבנה ואיתור מידע (רמה א׳)

1. מה הייתה המשימה שנתנה המורה? [איתור מידע]

2. ציינו שלושה חפצים שהיו בקופסה. [איתור מידע]

3. של מה היה המפתח? [איתור מידע]

(א) של בית הספר
(ב) של הבית שבו גרה משפחתה של סבתא לפני העלייה
(ג) של הארון בחדר השינה
(ד) של הצריף

חלק ב׳ – הסקת מסקנות, השוואה והבנת מונחים (רמה ב׳)

4. מה המשמעות של כך שאבא של סבתא "נעל את הדלת ולקח את המפתח, כאילו נחזור מחר"? [הבנה ופרשנות]

5. מה הבין הנער בסוף הביקור על השאלה "אכלת משהו?" [הבנה ופרשנות]

א) שסבתא רוצה שיאכל עוגה

ב) שסבתא שוכחת ששאלה כבר

ג) שסבתא כועסת עליו

ד) שהשאלה נובעת מזיכרון של ימים שבהם לא תמיד היה מה לאכול

6. הסיקו: מה מלמד המשפט "ישבתי שם שעתיים. לא הסתכלתי בטלפון אפילו פעם אחת" על השינוי שעבר על הנער? [הסקת מסקנות]

7. השוו בין האופן שבו הנער רואה את סבתא חנה בתחילת הסיפור לבין האופן שבו הוא רואה אותה בסופו. [השוואה]

חלק ג׳ – טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳)

תזכורת לכתיבת תשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהשטח).

8. האם לדעתכם עבודת שורשים צריכה להיות חובה בכל בית ספר? נמקו והסתמכו על פרט אחד מהסיפור. [הבעת עמדה]

העמדה שלי	
הנימוק	
הוכחה / דוגמה	

9. בחרו חפץ אחד מהקופסה (המפתח, התמונה, המכתב או הזרעים) וכתבו את "הסיפור שלו" בגוף ראשון, כאילו החפץ מספר. 6–8 שורות. [משימת כתיבה]

כרטיס יציאה

דבר אחד חדש שלמדתי מהטקסט: _____

שאלה שעדיין יש לי: _____

איך הרגשתי בעבודה על הטקסט? ☹ 😐 🙂 😀